

GRANAATSCHERF UIT DE TWEEDE WERELDOORLOG

Joseph Vrancken

Volgend jaar (2014) is het 70 jaar geleden dat Zuid-Limburg werd bevrijd door de geallieerden.

Voor Jan Hubert Vrancken (geboren 1899, roepnaam Hubert, Hoebèr op zijn Limburgs) en zijn gezin, die woonden in de onderwijzerswoning bij de school in Houthem, had de bevrijdingsdag helaas een geheel andere afloop dan voor de dorpsbewoners die zich al opmaakten voor de viering van de bevrijding.

Fatale granaatinslag

Zaterdag 16 september 1944 wordt Houthem bevrijd door het geallieerde leger. De Amerikaanse 2nd Armored Divisie, bijgenaamd "Hell on Wheels", verdrijft de Duitsers noordwaarts. Valkenburg ondervindt felle weerstand en wordt de volgende dag bevrijd.

Mijn vader, Jan Hubert Vrancken, is bij bevrijdingsacties door een granaatinslag zwaargewond geraakt. Dat gebeurde bij het talud van de spoorlijn Meerssen-Valkenburg, achter in de tuin van ons woonhuis. Met een diepe wond in de rug bij het rechterschouderblad is hij overgebracht naar het ziekenhuis in Maastricht. Zijn long bleek geperforeerd en de wervelkolom was geraakt, waardoor zijn onderlichaam zonder gevoel was.

Doktoren hebben een flinke granaatscherf operatief kunnen verwijderen.

Hij is nog 12 dagen in leven geweest en overleed op 29 september 1944 in oud-ziekenhuis Calvarie. Hij werd slechts 45 jaar en liet mijn moeder met zes kinderen achter: Joseph (later genoemd Sjèf, Jos, geboren 1930), Gerlach (1932), Annemie (1935), Marie-José (1939), Godelieve (1940) en Suzanne (1943).

Zou hij het noodlottig ongeval overleefd hebben, dan was hij volgens de behandelende doktoren voor altijd gekluisterd aan een rolstoel.

Granaatscherf waarmee Jan Hubert Vrancken (1899-1944) fataal gewond geraakt is op bevrijdingsdag in Houthem, 16 september 1944

Herinneringen

Ik was toen 14 jaar jong en herinner me nog:

Na een serie beschietingen over en weer is vader de schade gaan opnemen rond ons woonhuis. Toen hij na een half uur nog niet teruggekeerd was, vroeg moeder aan mij om vader te gaan zoeken. Op het schoolplein naast de woning en achter in de tuin trof ik niemand aan. Aan de verlaten straatzijde, twee huizen verderop, bemerkte ik wel dat militairen binnenshuis druk in de weer waren. Zonder resultaat keerde ik huiswaarts.

Na enige tijd brachten twee Amerikaanse gewondenverzorgers vader op een draagbaar het woonhuis binnen, van waar hij, na toediening van het Heilig Oliesel, is overgebracht naar het Calvarie-hospitaal in Maastricht.

Hospitaalbezoek was destijds een hachelijke zaak in de zojuist bevrijde regio. Alle bruggen over de Maas waren bij de aftocht door de Duitsers opgeblazen.

Verwoeste Sint Servaasbrug

Pontonverbinding

Hospitaal Calvarieberg, ca. 2000

Een van de ziekenzalen, ca. 1940

Over een pontonbrug moest men de Sint Servaasbrug passeren om het ziekenhuis in het westelijk deel van Maastricht te bereiken.

Ik herinner me nog dat ik met oom Pierre meegegaan ben per fiets. Vader was nog bij kennis. Hij kon erg moeilijk spreken en was in het besef dat hij het niet zou overleven. Hij vroeg mij om goed te zorgen voor onze moeder (*"Joong, zörg good veur mama"*).

Na het overlijden

Vader is op het oude kerkhof in Houthem begraven. Moeder Adèle (Odile) is niet bij de begrafenisplechtigheid aanwezig geweest. Dat was haar te emotioneel.

Bidprentje

Jan Hubert Vrancken in 1930

De periode direct na het overlijden is Simonne, een nicht van mij uit het Belgische Rekem in huize Vrancken komen helpen in de huishouding; aanvankelijk voor enkele weken, in werkelijkheid voor de duur van zes maanden. In deze periode heeft zij kennis gekregen met buurjongen Frans à Campo, die enkele huizen verderop woonde, waarmee zij, nadat hij zijn militaire dienstplicht in Nederlands-Indië vervuld had, getrouwd is.

Mijn broer Gerlach en ik zijn na de begrafenis 2 à 3 weken ondergebracht bij onze tante Phine Kuppen-Vrancken in Maastricht-Heer.

Na het overlijden van vader werd mijn oom Pierre Vrancken uit de Vliegenstraat in Bunde tot voogd aangewezen.

Bij het overlijden van mijn moeder in 1981 is er een nieuw graf gedolven op het aangrenzende nieuwe kerkhof en zijn de stoffelijke resten van vader herbe-graven.

Graf echtpaar Vrancken-Dreesen, Houthem 2012

Granaatscherf

Bij de overdracht van de persoonlijke bezittingen na het overlijden van vader is de verwijderde granaatscherf overhandigd aan Pierre, de broer van mijn vader. Enige tijd na de begrafenis heeft hij de scherf aan mij aangeboden, maar ik was toen te ontzet om het "*corpus delictus*" aan te nemen.

Pierre Vrancken (1909-1979) heeft de granaatscherf altijd in zijn bezit gehad. Hij bewaarde het kleinood met zorg bij zijn waardepapieren. In 2012 is de scherf alsnog aan mij overgedragen.

Herdenkingsplaquette

In de Lindenlaan in Valkenburg is in de gevel van het voormalige postkantoor een herdenkingsplaquette geplaatst met daarop de namen van door oorlogs-omstandigheden omgekomen PTT-ers van de gemeente.

Op 19 maart 1949 mocht ik deze plaquette onthullen.

Plaquette PTT oorlogsslachtoffers, Valkenburg, Lindenlaan.
